

BEN VE AİLEM
BİREYSELLEŞME, AİLE ve AİLE
DANIŞMANLIĞI
PERSPEKTİFİNDEN

Prof. Dr. Aliye MAVİLİ

2021

as atlas
akademi

atlas akademi yayınevi
ISBN: 978-605-7839-66-4
© 3. Baskı, Şubat 2021

© Copyright 2021, ATLAS AKADEMİ

Bu baskının bütün hakları Atlas Akademi'ye aittir.
Yayın evinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,
çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO: 49704

Kapak ve Dizgi
Atlas Akademi Yayınevi

Baskı ve Cilt
Dizgi Ofset
Matbaacılar Sitesi 10451 Sk. No: 4
Tel: 0332 342 005 – 342 07 42
Karatay / Konya

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Yazar:	Anahtar Kelimeler:
MAVİLİ, Aliye	Ben ve Ailem

Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad.
No: 22 Selçuklu / KONYA
Tel: 0332 241 30 59

*"Özenli emek ve sevgilerini hiç esirgemeyen
Annem Hatice ve Babam Tayyar Mavili ye"*

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı yazmaya başlamadan önce çok sayıda aileyle çalışmış, aile hayatı eğitim programları hazırlamış ve bunları uygulamıştım. 20 yıla yakın bir süredir yürüttüğüm bütün çalışmalarında “ailenin” gücü ve güçsüz kaldığı pekçok duruma tanıklık etmiştim. Ailenin kendine saygı duyan, sınırlarını bilen, üretici ve yaratıcı bir nesil yetiştirmedeki gücü, hiçbir maddi ve teknik kaynakla karşılanamayacak bir güç. Ancak, sahip olduğu neslin duygusal, fiziksel haklarına tecavüz edip istismar etmesi, hatta yaşamına son vermesi (töre, namus vb.) o denli güçsüz ve istenmedik bir durumdur. Çok azınlıkta olsa da gerçektir. Kendi özgür iradesiyle bu dünyaya gelmeyen, bireyin hak temelli bir anlayışla yetiştirilerek, kendini ve yeteneklerini geliştiren ve gerçekleştiren bir birey haline gelmesinin temininin evrensel bir ihtiyaç olduğu hepimizin kabul ettiği bir gerçektir. Ailenin bireyin biyopsiko-sosyal iyilik halini temin eden bir kurum olarak varlığı, devletin işini kolaylaştıran ve istediği bir durumdur. Çünkü güçsüz aile, güçsüz bireyler anlamı taşır. Bu nedenle aileye yönelik sosyal hizmet ve yardımların ihtiyaçlara göre süreklilik arz etmesi anayasal bir yükümlülük haline gelmiştir.

Bütün toplumlarda olduğu gibi, ülkemizde de değişen, dönüşen aileye daha yakından bakmanın önemli olduğu düşünülmüştür. Çalışmanın bazı bölümleri daha önceki çalışmalarından yapılan derlemelerden oluşmaktadır.

Birinci bölümde aile, sosyolojik ve psikolojik kuramlar açısından incelenmiştir. İkinci bölümde evlilik ve aileye ilk adım olarak evlilikte iletişim ve çatışma durumları ele alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, aile danışması ve aileyle profesyonel çalışma aşamaları ve örnekler üzerinde durulmuştur. Bu bölümün sonuna aile danışmanlığı eğitimi ve etik konusu eklenmiştir.

Son bölümdeki tartışma ve son sözde ise, bireyselleşme ve aile içinde yaşamının tarafımdan benimsenen usul ve tarzına ilişkin ele alışırlarım yer almıştır.

vi - *Aliye Mavili*

Okuyucunun zaman zaman bazı tekrarlarla karşılaşması mümkündür. Ancak altını çizmek istediğim bölümlerde vurgulamalara ihtiyaç duydum.

Bu çalışmayı kaleme almadan önce düşünceleri, yazdıkları ve konuşmalarından bilgilendiğim, ortak çalışmalarımı büyüdüğümü hissettiğim değerli büyüklerim ve arkadaşlarım sevgili Bahar Gökler, Unsal Söylemezoğlu, Haluk Özbay, Mehmet Sungur, Emine Kılıç, Erol Göka, Bircan Kırılangoç Şimşek, Emre Kapkın, Meral Genç ve Yıldray Ermiş iyi ki vardınız...

Çalışmanın yazım aşamalarında desteklerini gördüğüm biricik can arkadaşım Doç. Dr. Serap Daşbaş ve Arş. Gör. Bahar Çelik, değerli personelim Gülay Gündüz, Seher Aydın ve Nuray Gündüz emeklerinize teşekkürler...

Bu çalışmayı okurken ve yazarken manevi desteğini hep yanımda hissettiğim canım ailemin bütün üyeleri annem, babam, kardeşlerim, oğlum ve gelinim; sizle birlikte mutluyum, iyi ki benimlesiniz...

Ben koşarken eksik işlerimi yürütürken hep yanımda olan görev arkadaşlarım Musa Özata, Fatma Taş Arslan, Özlem Karakuş, Serap Daşbaş, Feyzal Kesen, Mehmet Kırılıoğlu ve Doğa Başer'e teşekkürler...

Son teşekkürü bu çalışmanın yazım ve basım işlemlerinde gösterdiği özen ve emek için Derviş Argun ve ekibine iletmem istiyorum...

Aliye MAVİLİ

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vii
BAŞLARKEN	1

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL OLARAK AİLE

I.1. Fonksiyonellik Birimi Olarak Aile	9
I.2. Sosyolojik ve Psikolojik Olarak Aile	11
I.2.1. Sosyolojide Aile Sınıflamaları	13
I.2.2. Aileye İlişkin Kimi Sosyolojik Kuramlar ve Kavramlar, Kavramsal Yaklaşımlar	18
a) Yapısal Fonksiyonel Yaklaşım	19
b) Aile Yaşam Evreleri veya Yaşam Döngüsü Kuramları	26
c) Etkileşim ve İletişim Kuramları	27
d) Çatışma ve Feminist Kuramlar	31
I.2.3. Psikolojik Aile Kuramları ve Yaklaşımları	33
a) Analitik Kuramlar	34
b) Mahler ve Gelişimsel Kuram	40
c) Chodorow - Nesne İlişkileri Okulu	45

II. BÖLÜM

EVLİLİK

II.1. Aile Olma, Evlilik ve Ana Babalığa Başlangıç	51
II.2. Kadının ve Erkeğin Kişilik Özellikleri	57
II.3. Ana - Babanın Sevgi ve Eğitim İlişkisinin Görünümleri ve Sonuçları	61
II.4. Bireyselleşme, Özgürlükler ve Farklılıklarla Birlikte Yaşamada Aksama Olur mu?	66

II.5. Evliliğe Başlamadan	75
II.6. Evlilik ve İletişim	84
II.6.1. İletişim Tarzları	84
1. Yalnızlık / Tek başınlık	91
2. Sırt sırtalık	91
3. Ortaklık ilişkisi	92
4. Kaynaşma yönünde yakınlık	92
5. Kopuk ilişki	93
II.6.2. İletişim Becerileri	95
II.7. Evlilikte Çatışma	103
II.7.1. Çatışma Kavramı ve Türleri	105

III. BÖLÜM

AİLE DANIŞMANLIĞI VE TERAPİSİ

Başlarken	117
III.1. Kavramsal Olarak Aile Danışması	120
III.2. Aileyle Çalışmanın Öncüleri	124
III.2.1. Ailede Direnç ve Direncin Unsurları	124
III.2.2. Ailede Ayrışma ve Bağlılık	126
III.3. Aile Sisteminin Kendine Özgü Özellikleri	128
III.4. Aile Kuralları	130
III.5. Ailede Hemostazis	133
III.5.1. Geri Bildirim, Bilgi ve Kontrol	136
III.5.2. Alt Sistemler ve Ara Bağlantılar	137
III.6. Aile Tedavisi ve Planlı Değişim Süreci	139
III.6.1. Ailenin Uzmanla Karşılaşması	139
III.6.2. “Stratejik Bir Aile Uygulaması” Aileyi Bir Bütün Olarak Görmek Mümkün mü?	141
III.6.3. Uygulama	147
III.6.4. Değerlendirme-Sonlandırma ve İzleme	149

III.7. Aileyle Çalışmada Danışmanın Süreçteki Rolleri ve Yaptıkları	151
III.8. Aile Danışmasında Bazı Yaklaşımlar	162
III.8.1. Aile Danışmasında İletişim Yaklaşımı	162
III.8.2. Müdahale Örnekleri	178
III.8.2.1. Sözlü Olmayan Davranış Modelleri	180
a) Aile Heykeli	180
b) Aile Koreografisi	183
III.8.2.2. Zaman Limitli Müdahale	184
a) MRI Kısa Aile Terapisi	184
b) Çözüm Odaklı Kısa Terapi	191
III.8.2.3. Kriz Odaklı Tedavi Süreçleri	193
a) Çoklu Etki Projesi	201
III.8.2.4. Büyük Tedavi Süreçleri	204
a) Çoklu Aile Terapisi	204
b) Sosyal Ağ Müdahalesi	209
III.9. Örnekler	215
III.9.1. Örnek Grup Çalışması	215
a) Giriş	215
b) Kuramsal Çerçeve	216
c) Üye Tanıtımı	218
d) Grup Süreci	220
e) Sonuç	222
III.9.2. Aile Çalışması Örneği	224
a) Demografik Bilgiler	224
b) Giriş	225
c) İlk Görüşme İçin Plan	226
d) İlk Görüşmenin Özeti	227
e) İlk Görüşmenin Değerlendirilmesi	228
f) Üçüncü Görüşme	228
f.1. Üçüncü Görüşme İçin Plan	228

x - Aliye Mavili

f.2. Üçüncü Görüşmenin Süreci	228
f.3. Üçüncü Görüşmenin Değerlendirilmesi.....	235
g) Dördüncü Görüşme	236
g.1. Dördüncü Görüşme İçin Plan.....	236
g.2. Dördüncü Görüşmenin Süreci.....	236
g.3. Dördüncü Görüşmenin Değerlendirilmesi ...	259
h. Genel Değerlendirme ve Sonuç	260
ı. Tartışma	261
III.10. Ailelerle Çalışmada Temel İlkeler ve Yapılması	
Gerekenlerin Özet Değerlendirilmesi	262
III. 11. Aile Danışmanlığı Eğitimi, Öncelikleri ve Etik	272
SONSÖZ	293
KAYNAKÇA	309